

סיבל משיעמום כפואליטי, ואפילו, הוא קומפאקטי עם דרייב עצום שמרחיבה לי את כליהדם.

מעבר להרחבת כליהדם של שבתאי, מהווה סיפורו מטחים בלתי-נדלים של רעב להתבטאות בפורמאט של זמן עמוס גלרי יה של עשרות דמויות חד-ממדיות, נטור לות עומק כלשהו, המעובות בפולקלור מייגע. זהו ספר משעמם מעבר לנחירה, שבו משעמם בכבוד דייס-סולת סיפורי תית שמרכיביה הם ביקר-שאר תוכנית הרדיו זיכרונות ארץ-ישראל, עם הגיל-גול 80 של ספריו הישראלים של יורם קניוק ונוסטאלגיה סאכרית עד לחנק. זהו סיפור האוגר יותר אלמנות ממלחמה ממוצעת במרחב, עד שהוא יוצר את הרשם שאם פעם היברו רומן-נהר של דמויות, הרי יעקב שבתאי מעניק לקורא הישראלי, רומן-בית-קברות" שהעומק הי-

אחד היחיד של נפשותיה-הפועלות הוא העומק שמתחת למצבות-הקבר שלהן. לעומת השידפון התיאורי של הנפשות-הפועלות, אין להתעלם מתכונות האנושיות לופדוסטיות, המביאה אותן לפלוט אימרות מאד-סיפרותיות כמו: "לא, אי-אפשר להיות פעמיים. אפילו דוסטויבסקי חי רק פעם אחת." במהלך השכלתם-הכללית של גיבורי שבתאי, הוא אינו מסתיר כלל שקרא את התרגום העברי של יוהאנס קפלר מתוך הסהרורים מאת ארתור קסטר לר. * וסביר להניח שאם היה קורא במקור את שאר החלקים שלא תורגמו לעיברית, עוד היה מכפיל את מידת סיפורו.

עמוד אחר עמוד ברצף בלתי-מקוטע מתנהל מין משעמם של גלריה אנושית

* ביגורפיה מאת ארתור קסטלר, ה"ר צאת דבר ועם עובד 285 עמודים.

חד-ממדית, המעבירה בקורא תחושה של תמונה קבוצתית עם אפס. תמונה שבה קבוצת הנפשות הפועלות מתפצלת ומתי-לכדת בתאים סוציאליסטיים, קפיטליסטי-טיים ורוויזיוניסטיים ועליהם שכבות מר-בות של איפור סיפורתי. לא נפקד גם מקומה של הגסטרונומיה אצל יעקב שבתאי. אאל שדומה כי יש לשלוח אותו להשתלמות אצל האישי שבא לסעד ולל-מוד בצוותא את מדע הגסטרונומיה יחד עם הכתיבה המודרנית בעיברית.

מעלתו הנראית לעין של הספר זיכרון דברים של יעקב שבתאי, היא עצם היותו מעין מירשם-תושבים נוסטלגי של התי ווייה-הארצישראלית, מירשם שנפשותיו מפרדות עצמן באבקת-בכי וזלה מעל ל-ערכי הויעה הנמוגים של תנועת-העבודה בארץ. גם הבנאליזמים הנפליטים מפי נפר שותיו של שבתאי, כמו, "החיים אינם אלא

מסע לקראת המוות", או "נגיל ארבעים כל אחד מקבל את הפרצוף שמגיע לו", מעידים עדות של ממש על איתה ריקנות השוררת ב-282 עמודי הספר.

על עטיפת הספר כותב המו"ל: "פרק זמן זה הוא ההווה של הספר, אשר העבר נארג לתוכו בזרם אסימטרי של עלילה, הנמסר ספק מנעם המספר וספק באמצע-קעת הרבניות המתבוננות וניזכרות..."

במילים אחרות, זכרון דברים נועד לשמש דגימה לרומן-חדש הישראלי" בסיגנונו ובתכליתו. עוד פרט המובהר בעטיפה הוא שיעקב שבתאי טורח לפרט את חוויית-ההתפוררות של החברה הישראלית. אלא שהבעייה נתונה בעמודי הספר, מתחת לעטיפה, שם מתנהל תהליך התפוררות של סופר שאין לו מה לומר. הרומן בכללו ממחיש, כי הכותרת היומנית זכרון דברים סובלת ממחלת-שיכחה.

ספר-לימוד לכיתות גבוהות

מאת האנס מגנוס אנצנברגר

אל תתפלל, בני, טבלות נסיעה: מדויקות יותר. פרוש את מפת-הימים בטרם תאחר את המועד, התייצב על המשמר. אל תשיר. יבוא יום והם יתלו על הדלתות רשימות-שחורות של אומרו לא.

אנתולוגיה מודרנית

עבור חסרי-ההגנה, זעם וחרון נזקקים למילוי הריאות בעוצמה רבה והאבק הממית, טחון כחלכה עלידי הדומים לך, שלמדו רבות וטורחים כמינהגם.

למד לפסוע באלמוניות, לחלוף על פני רבעים, לחלוף זהות ופרצוף: מודקק יותר מאשר אני. תתמחה ביוהיה של בגידה קטנה, את הבריחה היומית וטמאה. המינשרים טובים לעטוף שמן ומליחים

החוייה הישראלית

הילד. הפרש של חצי נקודה די בה לחרוף את גורל עתידו. הציון הוא

כרטיס כניסה לחיים. הציון הוא פסק-הדין הסופי של הערכאה

היחידה והעליונה. ללא כל נימוקים או הגנה משפטית של הנאשם"

הפואמה הפדגוגית

לשאל שאלות מביכות. הגרסת-הינוד: שם כולל לשיטות-יישום שונות של כוונות המצרענות (מלשון מרצע ונרצע). עקרונות: אין הבדל בין מורה המשהי את תלמידו בסוכריה על מקל או מורה המשתמש במקל חובלים לאותה המטרה. השכלה: סולם-ערכים של תעודות ושנים המעידות על מידת כושר בעליה להעמיד פנים שהוא קולט את דברי המורה, ועל כושרו להעתיק במיבחנים מבלי לעורר תשומת-לב כגנב.

היסטוריה: מיקצוע המתיימר להגחיל לזר הצעיר את נסיון קודמיו. הזמן והמשאבים בלימוד ההיסטוריה מקפחים את זכות הילד לרכוש ניסיון עצמי.

הורים: ילחמו בשעף-קצף אם מישוהו שלא מן החינוך יפיל שערה משערות ילדם ארצה. להם ולשליחי-הם המתחכנים מותר לפי חוק ולפי כל כללי התגיון להתעלל בו כאוות נפשם, להכאת ילד בבית או בבית-הספר הוא ביסודו כמו עינוי של יהודי בברגון בלזון. אם הסאדיזם הוא מיני בברגון-בלזון, קרוב לוודאי שהוא מיני בבית או בבית-הספר" (א.ס. גיל).

יתרונות: גישה הרואה מתן מרחב מחייה לשאיפות הסיפוק של הילד כמעשה-חסד, אך לא כמו-מאליו.

זנה: מנצלת כמיהתה לחום גופני לגריפת רוחים ולהפגנת איתלות בגורמים המהנכים.

חינוך: כינוי המחפה על תהליך שיטבד הילד לשאיפות אחרים, בכך שהוא קושר הילד לאשלייה שהמחנך הוא לטובת עתידו של הילד. התיפוי על התהליך ומימוש מתאפשרים הודות לשליטת המחילת של החינוך על כל חוקת הקידום בכל תחומי החיים. שליטה זו מאלפת ומרוץ במסלול-המיכשולים הכפוי על ידו, כדי הנשרים מהמירוץ יהוו הזכחה חותכת לחינוציתו ולצורך לגדול יותר ויותר. האשמה על התגובה העלובה של התהליך היקר הוא משליך על קורבנותיו עד שהם עצמם חדלים להאמין שמכות מיטיבאציה עצ-מית מסוגלים היו ללמד ברבע הזמן ובמקומות ללא תווך כפוי האף בדרך אגב את מה שהחינוך מנסה לעשות בהשקעת משאבים עצומים.

חוצפן: ילד המבטא את סלידתו מהמסמכות הכפיה עליו. כאשר המהנכים מכנים את הילד בכינוי גנאי, הרי זה לטבתו.

כחינה: מכשיר להכנסת מאבק יוקרה בין העבדים על חסדרי האדונים, שלעולם החלק הגדול נכשל בה לשם עידוד הציתנות והמשמעת. הצורה והשיטה להצליח בהתמודדות הכפיה מכתבת על-יד הכופה. אם הילד מנסה להערים, הוא לא מתווג ושובר מסמכות. גזענות: תכונת אופי מצוייה אצל המחנך כדרך להשכלת רגשי הנחיתות שניטעו בו בתהליך חינוכו. גיאוגרפיה: מיקצוע המלמד לילד עולם ומלואו. אך עצמו, סוד החיים שלו, עזרה ראשונה, תיקון מכשיר-השמל ביתי — כל זה מסובך מדי.

דמוקרטיה: דיקטטורה שבה הדיקטטור גיבחר על-די העם. אנשים שאולפו לציתנות משחר חיהם לעולם יבקשו להם גנאי כפיה שיהליתו עברם.

הוראה: הנחיה של תוכן קפאי וארוז בהבילות לתוך פי הילד, כדי שלא יהיה לאל ידו לגלות התגודות, או

כנימון גי'ששן, זהו שם-העט של מרה ירושלמי ותיק, שמאם כשיטת החינוך המקובלות וחיבר ספר המשמש כמילון של ערכים, שבנצורתו שולל המחבר את המערכת-החינוכית כולה כמתבונה הנוכחית. מערכת "העולם הזה" בחרה מיבחר של ערכים מתוך סיפורו של בנימון גי'ששן *:

אניברסיטה: חממה להנצחת הפער בין העשירים לעניים, על חשבון המיסים והתפוקה של העניים. היא מערימה קשיים גוברים והולכים בבחינת-הכניסה ודרי-שות-ההשכלה שהעניים לא יכולים לעמוד בהן.

אקרמא: מי שהוריו די עשירים לאפשר לו להמשיך להתבשל ברחם המאגית של בית-הספר, כדי להעלות את המניות שלו בשוק-העבודה.

אסיפת הורים: אסיפה של בעלי-המניות ועל הרכוש המיטלטל שלהם — הילדים.

בית-ספר: מהדורה רחבה של הדיקטטורה הביתית. כור להיתוך שיטתי של הישגת העצמית של הילד. בית-הספר מאלף ומשהי בצורמה את הילד לכפיות לסדרים וערכים שיבטיחו בסופו של דבר את נרצעותו המהולטת, ואת כניסתו לחיים כאיש עזר המתפקד בהתאם. הוא זוקף לעצמו את כל הישגי הציוויליזציה, ובתור שכזה הוא נעשה לגנון המיתוס של החברה-המודרנית. הוא משכנע את הניצודים כחכותו שהם ניצלו תודית לחסותו רבת התבלה. את הנשרים הוא משליך מעבר לשוליים, או כופה עליהם מיסגרת מתקנת, מעץ בית-חולים לחולי רוח. בית-הספר מעלים את העובדה הפשוטה והנוקבת שאנו יודעים רכשנו בצורה ספונטנית מתוך יזום עצמי ותוך עמידה באתגר הקיים וההתמדה ביישור העצמית. בית-הספר מלמד דבר אחד: להשביע את רצון המורה, בכל אמצעי, בית-הספר הוא מקום בו הפעילות הטבעית והספונטנית היא ביטוי למרדנות או לעשתה במסגרת הזמן שהוקצב לכך בחסדי המורים — ההפסקה. עיקר הפעילות היא בכיתה, אשר בה צריכים 30 ילדים למצוא עניין באותו נושא, באותו זמן, ובאותו כיוון שמהנדסי-החינוך היתוו בתוכנית-הלימודים.

* "חינוך ואשלייה", הוצאת "נאור", ת.ד. 6506 ירו' שלים.